

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Cornelii Jansenii Iprensis Episcopi Augustinus Europaeus
Perperam Dictus**

Wavre, Philippus van

Antverpiae, 1709

Caput III. De justorum volentium & conantium gratiâ Thomisticé sufficienti.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39351

CAPUT III.

*De Iustorum volentium & conantium
imperfectè potestate seu gratia
sufficienti Thomisticae.*

MUltum juvabit ad Jansenianam Præceptorum impossibilitatem refutandam si ea, quæ justos conantes non deserit Præcepta servandi potestas remota, sufficiens esse probetur, licet ad opus reipsâ perficiendum efficax gratia quæ fortē voluntatem tribuat, necessaria adstruatur.

SECTIO PRIMA.

Quid sit sufficiens, & quotuplex?

Sufficiens generatim dicitur id præter quod non requiritur aliud; & dividitur in id quod est sufficiens in certo genere tantum, & illud quod dicitur absolute sufficiens.

Sufficiens in certo genere est, cum nihil aliud ex isto genere requiritur ad id, cuius respectu dicitur sufficiens. Istò modò dicitur panis sufficiens ad conservationem vitæ, non quia aliud ad conservationem vitæ non requiritur, sed quia nihil aliud requiritur absolute in genere cibi. Sic sufficiens lumen dicitur ad videndum, cum nullum aliud lumen requiritur, et si præterea sanitas requiritur & multa alia.

Sufficiens autem absolute est, cum nihil omnino aliud requiritur. Sic solis præsentia sufficit ad illuminandam terram, quia nihil aliud requiritur.

Hinc concludit Arnaldus: *Has notiones si ad gratiam transtuleris, primo liquebit, cum gratia dici-*

DE PROPOSITIONE I. 249

dicitur sufficiens, vel ad posse vel ad agere, id in- Diff. 3. de telligendum in genere gratia, & significari præter Gra. eff. a. 8. illam gratiam, quam sufficientem dicimus, nullam aliam necessariam esse vel ad potestatem agendi, vel ad re ipsa agendum. Ergo si gratia sufficiens comparetur cum ipsa actione, vel motu voluntatis, nulla est gratia verè sufficiens præter efficacem; quia nulla est gratia nisi efficax, de qua dici possit, nullam aliam præter ipsam ad re ipsa agendum requiri.

Si comparetur Gratia sufficiens non cum ipsa actione, sed cum sola interna agendi potestate, sic præter gratiam efficacem, est alia gratia, quæ trahit potestatem internam agendi, & quæ hoc respectu dicitur sufficiens, quia nulla alia gratia requiritur ad tribuendam virtutem & potentiam internam licet alia requiratur ad movendam & applicandam ad actum potentiam. Sufficit ergo illa gratia ad posse, non sufficit ad AGERE; sive dat omnia necessaria, ut possis virtute interna, non dat omnia necessaria, ut agas: quemadmodum sanitas oculi est principium sufficiens, ut possis videre, non tamen sufficit, ut actu videas, quia lumen est necessarium.

Hactenus Arnaldus ille sapientissimus, quem Janseniani, & ipse qui sufficientem illam gratiam inimicè explodit, Notarum redargutor fatetur Magnum, ac fure optimo pro sapientia sua & magnis in Ecclesiam meritis magnum Arnaldum vocat. Sufficientem ad posse Gratiam hic magnus Arnaldus Justis conantibus & volentibus, excepto nemine vendicat, & omnibus non modò orantibus, sed & orare conantibus; atque hoc paetò à Jansenianâ primâ, quam astierit id inficias ire, se dissidere prætendit in propositione suâ, quâ dixerat Petro neganti Christum defuisse Gratiam sine quâ nihil possumus; quam intellectam cupit de Gratiâ efficaci ad actum, non ad potestatem necessariâ.

SEC-

SECTIO I I.

Sanctus Augustinus sufficientiam potestatis posuit in Voluntate magna effectum operante per gratiam efficacem & adjuvantem imparitatem, & quare?

Cum Pelagius Cælestiusque Gratiam sine quam nihil possumus, nunc in Libero arbitrio, nunc in Lege, nunc in Revelationibus & Illustrationibus, nunc in remissionis gratia constituerent; nunquam ad velle & agere necessitatem illius gratiae concedentes sed ad posse; S. Augustinus compulsus fuit ostendere Deum operari & velle & operari. Adeoque gratiam possibilis ad opus non sufficere, scilicet ad mentem Pelagianorum, sed usquequa etiam ad agere necessariam esse gratiam; & quidem ad singulos actus. Quapropter necesse erat ut liberi inflatores arbitrii sufficientia potestatis, & buccinatores possibilis ad benè vivendum homini donatae possibilis gratia adjuvaret. Non enim de possibiliitate, de bonâ voluntate & bonâ actione conflictabatur cum Pelagio, ut Augustinus ipse testis est de gratia Christi: si consenserit nobis non solam possibilitem in homine, etiamsi nec velit, nec agat benè, sed ipsam quoque voluntatem & actionem, id est, ut benè velimus & benè agamus, quæ non sunt in homine, nisi quando vult & benè agit; si, ut dixi, consenserit etiam ipsam voluntatem & actionem divinitus adjuvari, ut sine illo adjutorio nihil benè velimus & benè agamus, eamque esse gratiam Dei per Jesum Christum Dominum nostrum, nihil de adju-

cap. 47.

DE PROPOSITIONE I. 251

jutorio gratiae Dei , quantum arbitror , inter nos
controversia relinquitur.

Et hæc causa est , cur Augustinus etiam justos
non posse dixit , dum actionis adjutorium deerat
quod orando docebat imperandum. Cur dixit :
Non ait Apostolus , Oramus ut possitis nihil mali
faceret , sed ne quid faciatis mali : Nec ut possimus
bonum facere , sed ut bonum faciamus.

Hæc causa est , cur & alii Pelagianorum de-
bellatores dixerint , Deo non donante victoriam , Epist. ad
hominem vincere non posse. Necesse est , ait Innocen- Conc. Carth.
tius I. ut quid adjuvante vincimur , eò non adju-
vante vincamur.

Cælestinus quoque Papa ad Episcopos Galliæ:
Neminem etiam baptismate renovatum idoneum esse
ad superandas diaboli insidias , & ad evincendam
carnis concupiscentiam nisi per quotidianum adjuto-
rium perseverantiae bona conversationem acceperit.

S. Fulgentius quoque alter ille Augustinus Afri- S. Fulg. l. 1.
canus : Facere non possumus nisi ipse in nobis quæ ad Mon.
largitus est operetur. cap. 14.

Similiter sufficientiam non afferuit Augu-
stinus , nisi quæ actionem ipsam inferat. Nam
de sufficientia , sed ad actionem loquitur ubi
ait : Qui voluerit , & non potuerit , nondum se L. de Grat.
plene velle cognoscat , & oret ut habeat tantam & lib. arb.
voluntatem , quanta sufficit ad implenda man- cap. 15.
data. Et eodem Libro : Certum est nos servare cap. 16.
mandata si velimus ; sed quia preparatur voluntas
a Domino , ab illo petendum est , quantum suffi-
cit , ut volendo faciamus.

De sufficientia , sed ad opus loquebatur ubi
scribebat : Quapropter , ut non intremus in ten- Epist. 208.
tationem , si voluntas sufficeret , non oraremus ,
quæ tamen si deesset , nec orare possemus.

De sufficientia sed actionis sentiebat dum de
eō qui continentiam à Deo poscit , dicebat :
utि-

252 LIBER SECUNDUS

Epist. 143.

Uisque tantas voluntatis vires, tantum dilectionis ardorem volebat accipere Spiritu sapientiae, qui sufficeret ad implendam magnitudinem continentiae.

Serm. 3. de
Verb. Apostl.
cap. 3.

De sufficientia ad opus loquebatur dicens : *Volo ut velis; sed non sufficit ut velis, (hoc est, non satis est te velle per gratiam excitantem) adjuvandus ut plenè velis.*

De sufficientia illâ differebat : *Cum voluerimus, non sufficit voluntas nostra & cursus noster, nisi Deus vires currentibus præbeat.*

L. 2. de Pecc.
merit. c. 19. ad Marcellinum scribebat : *Sanctos & fideles suos in aliquibus vitiis minus sanat, quam implenda omni ex parte justitiae sufficit.*

Hâc fortè de causâ Lovanienses in censurâ suâ anno 1588. sufficientiam non nisi eam quæ operis est vîsi sunt velle nominare: ne Molinianis adversariis succenturiari viderentur, si gratiam admitterent quæ potestatem sufficientem largiretur ab opere disjunctam. Unde de sufficienti gratiâ itâ fantur: *Aliud est posse, in quibus tam magna insunt vires per sufficientem gratiæ præparationem, ut satis sit ad agendum, per quam gratiam non solum ipsum posse verum etiam agere adjuvatur.*

Et in justificatione censuræ dicimus, inquiunt, *Non esse gratiam SUFFICIENTER præparantem voluntarem, nisi quæ faciat, ut velimus & consentiamus. Quamdiu enim voluntas nondum sic affecta est ut velit, sed adhuc resistit, & contradicit: nondum SUFFICIENTER est à Domino præparata.*

cap. 13.

SE C-

SECTIO III.

Quid sit Gratia Thomisticè sufficiens.

Gratiam sufficientem Thomistæ vocant eam, quæ ab efficaci effectum largiente dicreta dat posse agere, et si ad actum sine adiutoriō illō efficaci numquam pertingat: adeoque sufficiens est ad posse agere, sed non agendum. Probatur hoc ex S. Thomâ dicente: nunc autem per gratiam Christi multi accipiunt & donum gratiae quod perseverare possunt, & ulterius eis durur, quod perseverent. <sup>1.2.q.109.
nr. 10.ad 3.
in 1.2.q.
109. art. 10.</sup> Ex quo evidens est, inquit Barth. Med. esse distinctum donum posse perseverare ab eo quod est perseverare.

Quod si per cunctemur ad quam gratiam illud posse perseverare referat; an ad actualem, an verò habitualem? Respondet idem doctor: Posse perseverare habet homo ex eo quod habet gratiam justificantem, per quam natus est ex Deo, & efficitur particeps divinae naturæ, ex quo fit potens operari omne bonum, & vitare omne malum. Quod tamen ad actu perseverandum aliud auxilium efficax desideretur ostendit: Licet gratia habituialis de se sufficiens sit ad omne peccatum vitandum, & ad omne opus bonum præstandum, nihilominus ratione subjecti, in quo residet, & ratione pugnae, quæ semper est à carne, dæmone, mundo, eget homo dono perseverantie, ut viator evadat.

Ex quâ doctrinâ infert Alvarez: per gratiam habitualem & virtutes infusas habet homo sufficientem L.3. c.5.
virtutem in actu primò, quâ possit servare omnia N. 20.
mandata & perseverare usque in finem si velit, &
tamen de facto cum sola gratia habituali & virtu-
tibus infusis, secluso quocumque auxiliō actuali præ-
venientis gratiae numquam servabit eadem manda-
ta, nec perseverabit usque in finem, ut ostendit S.
De.

254 LIBER SECUNDUS

Doctor. art. 9. & 10. Ex hoc autem non sequitur;
Quod gratia habitualis non sit sufficiens ad operan-
dum bonum.

Hanc D. Thomæ sententiam secuti sunt & alii veteres Thomistæ C. preolus, Terranensis, & Cajetanus. Citat Arnaldus Conradum Kolœin Cajetano supparem aut æqualem de gratia habituali sic loquentem in cap. 1c 9. art. 9. *Homo primò indiget ipsâ gratiâ habituali, quæ faciat eum potentem ad operandum meritorie, quæ est actus primus constitutus hominem in potentia activa sufficiens ad operandum meritorie. Qui autem supra articulo 1. dictum est, quod quantumcumque habeat principium operandi sufficiens, indigeat auxiliō & motione divirâ; ideo habitâ gratiâ adhuc opus est motione Dei, & ut patet speciali. De speciali au-*
tenti dicit eam non omnibus dari. Sic enim ait art. 6. Justi moventur in Deum ut specialem finem motione speciali. Quod ex eo patet: quia unus movetur, alius non. Unus sufficienter, alius efficaciter, alius utrōque modo.

Alii Thomistæ sufficientis gratiæ nomen actuali gratiæ concedere solent, quamquam in genere principii effectivi & habituali gratiæ id non abjudicent. Hi ergo præter habitualem gratiam comminiscuntur quandam excitantem actualem gratiam, per quam justus movetur ad opus, sed non permovetur sine auxilio fortiori, propter obstacula subjecti. Et hanc quoque licet habituali plus tribuat, non reluctanter se admittere fatetur Arnaldus.

Quam volent igitur excitantem Gratiam sufficientem appellant Recentiores Thomistæ; Nos omnino repugnantes non habebunt, dummodo, ut faciunt, eo tantum sensu sufficientem dicant, quod in nobis initia bonæ voluntatis producat: atque adeo quandam benè agendi potentiam & virtutum largiatur.

Arnaldus
Lissere, de
Crat. effic.
p. 3 ar. 12.

DE PROPOSITIONE I. 255

giatur. Quod talis sit, ut nisi validior ei concupiscentia resisteret, non modò boni operis desiderium fructu vacuum, sed ipsum bonum opus reip̄a produceret: quod talis sit, ut qui illis resistit, in eo sit culpanus; quod talis sit, ut nisi prava voluntas in nobis inessebet, ad benē vivendum sola sufficeret. Denique quod talis sit, ut si ei homo plenē consentiat si voluerit; quod autem nolit, ex ejus vito & pravitate nascatur.

His, in quam, omnibus sensibus rectè excitantem gratiam sufficientem dici tacitè concedi potest. Hæc enim omnia de gratia excitante, quæ imperfectam voluntatem largitur, verè dicuntur.

SECTIO IV.

Sitne admittenda Gratia Thomistico-Sufficiens in Iustis conantibus & voluntibus, de quibus Ianseniana?

Respondeo cum Arnaldo contra Jansenium: Non modò certum est illam excitantem gratiam omnibus piè cogitantibus, voluntibus & conantibus adesse, unde enim piè cogitarent, unde vellent, unde conarentur, nisi per excitantem gratiam illos in animo motus operaretur Deus? Quam obrem nihil verius, quam justis voluntibus & conantibus non deesse gratiam excitantem sufficientem Thomistico sensu: Neque enim sine illâ gratia vellent & conarentur. Nihil verius, quam illis justis voluntibus & conantibus adesse possibilitatem illam in actu primo, quæ non complectitur omnia ad agendum prærequisita.

Habent enim & actualem & habitualem gratiam, quarum alterutra ad id præstandum satis esse posset. Sed quoniam gratiae excitanti, quā

Dissert. p. 3.
ut. 14.

vō-

256 LIBER SECUNDUS

volunt & conantur justi, non semper adjungit Deus gratiam efficacem, quā plenē velint & plenē conantur, nec ullus tamen gratiae sufficienti ad illum effectum consentit, comparatione cuius dicitur sufficiens, sine efficacis auxilio; ideo deest sēpē justis volentibus & conantibus per gratiam excitantem efficax gratia, quā una complectitur omnia ad agendum necessaria; adeo que illis justis gratiam sufficientem habentibus, sed non plenē consentientibus mandata Dei non sunt possibilia eā possibilitate quā complectatur omnia ad agendum necessaria, licet aliō possibilitatis genere Thomisticō scilicet possibilia semper sint.

Ex his colligi licet, affuisse Petro tum, cum præsumpsit, gratiam illam excitantem ad mortem pro Christo subeundam. Tunc enim Petrus & volebat & conabatur. Nec defuit ipsi, ut ait August. de grat. & lib. arb. cap. 17. PARVA ET IMPERFECTA CHARITAS, QUANDO DICEBAT Domino: animam meam pro te ponam; putabat enim se posse quod se velle sentiebat.

Quamvis autem parva illa Charitas, quā Petro non defuit, non esset sufficiens Molinianō sensu ad mortem pro Christo subeundam, quia fieri non potuit ut cum illā sola mortem pro Christo reipsā subiret; ac propterē Petrum tunc Augustinus infirmum fuisse, & mori pro Christo non potuisse pronuntiat; Nihilominus tamen recte sufficiens dici potest Thomisticō sensu.

Omnis enim gratia excitans in voluntate recepta, qualis illa fuit, sufficiens est apud illos, ut testatur Alvarez locō jam citatō.

Et reverā illa Petri Charitas, quamvis infirma, satis fuisse ad mortem pro Christo oppetendam, nisi propriō vitiō Petrus vita cupidior, timidior, ignavior, sui amantior fuisse.

Ecce ab eodem Petri exemplo, quo Arnaldus

DE PROPOSITIONE I. 257

dus sufficientiam gratiæ confirmat & illustrat, Jansenius impossibilitatem arguit. Nam post verba primam propositionem complexa immediate subjungit: *Hoc enim S. Petri exemplo aliisque plurimis manifestum esse, qui tentantur ultra quam pag. 334. possint suffinere.*

Dices Jansenius & gratiā habitualem & excitantem sacerdoti numero admittit, & his aliquod posse tribuit.

Respondeo, numquam admittere ullò sensu sufficientem, nec posse sufficiens. Alioquin sicut Thomistæ non admittunt, nec admittere possunt aliqua Præcepta justis volentibus & conantibus impossibilia, ita nec Jansenius. Neque enim ob defectum gratiæ efficacis ad actualem Præceptorum adimpletionem necessariæ irà poterat loqui, cum D. Thomas ejusque discipuli idem admittant, nec tamen admittunt justo impossibile esse perseverare. Hæc enim coire non possunt: justi habent auxilium sufficiens, ut possint omnia mandata servare; &, justis est impossibile aliqua mandata servare, præsertim dum impossibilitas non ex parte objecti, sed ex parte potentia consideratur, prout eam Jansenius ipse considerat. Ideò Arnaldus propositionem Jansenii ut falsam rejicit alio loco: *Falsum est ergo hominibus justis volentibus & conantibus aliqua Dei præcepta esse impossibilia secundum præsentes vires, & deesse illis gratiam excitantem, & sufficientem Thomisticō sensu, quā possibilia fiant, eā potestate que non complectitur omnia ad agendum uecessaria.*

Præterea certum est excitanti illi & sufficienti gratiæ resisti; Jansenio autem nulla Christi gratia est, cui resistatur, adeoque nullò, non modò Molinianò, sed nec Thomisticò sensu sufficiens est.

*Differ. p. 4.
de Grat. effi.
art. 13.*

R

SEC-

258 LIBER SECUNDUS
SECTIO V.

*Elusio Gratiae Thomisticè sufficientis
refellitur per Arnaldum.*

Redargutor notarum in V. Propositiones Jansenii verè Mimum agit dum gratiam Thomisticè sufficientem vocat *sufficientem mimisticam*, quæ dat *insufficiens* quoddam *sufficere*. Et Author notarum scifeatur : per quid amabo dat illud posse ad actus perfectiores ? An per illasipfas, aut non nihil fortiores velleitates, an per aliquid ab his sejunctum ? Videatur enim quid per quid aliud superadditum. Sed quale illud ? Cuius forma est genus possibilitatis istius ? Quâ ueste amictus incedit ? Unde vires mutuatur ? Atter, an albus est ? Oportebat ita Magnum Arnaldum ludificarier. Sed quid ille respondit ? Nimirum gratiam istam sive habitualen sive excitantem per se illud posse largiri, quod suò non fraudaretur effectu, nec actibus perfectioribus destitueretur, nisi subjecti qualitas obviaret. Nam illa Petri Charitas, quamvis infirma, satis fuisset ad mortem pro Christo appetendam, nisi proprio vitio Petrus vita cupidior, timidor, ignavior, sui amantior fuisset. Responderet quoque quod sufficiens illa talis sit, ut nisi validior ei concupiscentia resisteret, non modo boni operis desiderium fructu vacuum, sed ipsum bonum opus re ipsa produceret, ad bene vivendum sola sufficeret &c.

Arnaldus. Etsi de justo qui gratia efficaci destitutus à tentatione vincitur (qualem Jansenius cum Petro in meart. 6. n. 6. dium adducit in stabiliendam suam impossibilitatem) rectè dicatur ipsum in illâ hypothesi tentacionem superare non potuisse, actu scilicet & effectivè ; si tamen queratur quare non superaverit, māltē

DE PROPOSITONE I. 259

lè responderi, quia non potuit; sed omnino respondendum esse, quia noluit, seu, quia non tantum voluit, quantum necesse erat ad illam tentationem superandam; Nam si voluisse, utique potuisset. Si autem queratur quare noluit, respondendum est, quia vel ignorantia & cæcabatur ipsius mentis acies & deprimebatur, vel pravâ aliquâ cupiditate quasi visco retinebatur, ne ad ardua illa precepta secesseret. Viscus autem ille nihil aliud est quam ipsa carnalis & mala voluntas temporalium rerum amore implicata, cuius nullâ alia causa querenda est præter ipsam voluntatem deficientem. Et qui illuc pervenit, ad primam causam pervenit ultra quam nulla sit: mala enim voluntatis una causa est voluntas ipsa deficiens. Quare si de Petro queratur, quare non confessus sit Christum, neutquam respondendum est, quia NON POTUIT, sed quia noluit. Querentibus autem quare noluit, respondendum quia timuit mori, quia ignarus fuit. At si interroges, quare ignarus & timidus fuit, prompta adhuc responsio est, quia nimis vitam amavit. Verum si interrogare pergas, quare nimis amavit vitam, primæ cause causam queris & idem virtuosè queris. Hactenus Arnaldus vir ille adeò etiam jansenianus Magnus de sufficienti gratia sensit & enunciavit. Hanc ergo gratiam sicut Martinianè sufficientem per Ludibrium appellavit, etiam Arnaldicè sufficientem vocitet, nihil moramus, cum & à S. Thomâ Thomisticam dicere non erubescamus, Licet ridiculo sufficientem Reductor infamet non nisi Politico concentui vel decipiens imperiis, ac Molinistica demum gratiae inferenda idoneam.

Neque à Clarissimo Arnaldo non ita dissidere probat ex eius verbis ubi ait: *Judicio suo providentius fuisse illud nomen neutquam initio in Scholas Catholicas admittere, Et Rogatos vult Thomistæ, dum apud imperitos verba faciunt, ut vel*
Catholicas admittere, art. 10.

R. 2

ab

260 LIBER SECUNDUS

ab illâ voce abstineant, vel saltem admoneant à se usurpari in eo significatu, qui à Moliniano longè disjunctus; sit mihi cum illis ita nullum certamen est, nec de nomine, quia non rejicio, nec de sensu, quia sensum illius vocis Thomisticum admitto. Admitto quippe in justis gratiam quæ det posse, ultra quod nulla virtus interna requiritur, sed tantum applicatio motio, prædeterminatio, impulsio illius virtutis, quæ sit per auxilium efficaciter prædeterminans ex omnium Thomistarum sententia.

Sed cum idem Arnaldus addat: *A pace Ecclesiæ alienius videri posse jam receptum per vim abigere;* Ingenti sanè temeritate Rédargutor ille notarum abigit & explodit, pacemque Ecclesiæ contemnit. Et quidquid sit de voce *sufficienti*, res ipsa equidem voici subiecta semper fuit, nempe virtus & potestas quæ sufficiat, ut justis volentibus nihil impossibile videri debeat imperatum à Deo. Neque enim Arnaldus rem propter terminum, sed terminum propter rem verè significaram admisit Nam poterat vocare gratiam potentiam dantem verum posse sicut sufficientem nunc appellat, quia dat sufficiens posse.

Posset contra hanc sufficientem ad posse gratiam objici: si homo justus potentiam habeat, unde posse dicatur Præcepta servare, licet gratiam sine quâ numquam servabit, nondum sit adeptus; quomodo à SS. Patribus signanter à S. Augustino dicuntur justi non posse, & petere ut possint? Posse enim & non posse contraria sunt.

Resp. quod Augustinus agat de potestate cum actu conjuncta, quia agit contra Pelagianos qui ad actum bonum negabant gratiam esse necessariam Nam posse dicebant esse à Deo, quia dedit liberum arbitrium, agere esse nostrum. Proinde potestatem illam ad bene agendum negabat

gabat Augustinus haberi antequam Deus de-
derit velle & operari. *Gratia Dei*, inquit,
semper est bona, & per hanc sit, ut fiat homo bona
voluntatis qui prius fuerat voluntatis malæ. Per
hanc etiam sit, ut ipsa bona voluntas, quæ jam
esse cœpit augeatur, & tam magna fiat, ut possit
implere divina mandata. Et rursus: *Qui vult facere*
Dei mandatum & non potest &c.

De Grat. &
lib. arb.
cap. 15.
cap. 17.

SECTIO VI.

*An Iusti conantes & volentes imper-
fectè rectius dicantur sine Gratia effi-
caci ad actum necessaria posse omnia
Præcepta servare, an vero non posse?*

Verum & Catholicum est justos conan-
tes atque volentes semper posse manda-
ta servare, ac tentationes vincere, quantum
ad sufficientiam operative virtutis ut loquitur
S. Thomas, adeoque non deesse illis gratiam
quâ præcepta possitilia fiant. Sed nec minus verum
est & Catholicum, imò longe magis. Tradicio-
nis autoritate firmatum, justis eam aliquandò
gratiam deesse, sine quâ nihil fieri potest, ne-
dum graves tentationes cum effectu superari. Id
nos docent qui Pelagianos expugnaverunt Inno-
centius I. Cœlestinus, Augustinus, Prosper,
Fulgentius &c. Et ipsi Justorum conantium
gemitus ac supplicationes contestantur.

Sed cum ex una parte possint, ex alterâ non
possint præcepta magna servare, quæritur
quid potius dicendum sit, possunt vel non
possunt?

R 3

Et

262 LIBER SECUNDUS

Et quidem si de justo absolue quæratur, an possit observare mandata Dei, proculdubio posse respondendum est, quia cum attenditur ad internam benè agendi virtutem, & ipsa auxilia gratiæ cum non excludantur, affore supponuntur, ut revera adesse omnibus justis qui piè vivunt, à posteriori recte concluditur. Si verò de justis in tentatione positis & vincere conantibus quæratur, an possint sine gratia efficaci ad vincendam temptationem necessariâ, quæ supponitur deesse, dicendumne erit in illa Hypothesi nondum posse?

Respondeo Augustino consonantius dicitur: et si justis conantibus & volentibus præcepta, ad quæ implenda imperfectè conantur, impossibilia non sint, in illa hypothesi nondum possunt quod jubentur. Ideò namque teste S. Augustino, & Concilio Tridentino, petere monentur, ut possint.

Neque huic locutioni obviat sufficiens potestas Thomistica; quia ut aliquid dicatur non posse, sufficit deesse aliquam sive causam, sive conditionem ad actum prærequisitam, prout est in casu gratia efficax quâ justi nondum potiti sunt.

Declaratur id similitudine sani oculi, qui non obstante virtute visivâ sine lumine dicitur videre non posse. Hac utitur frequenter S. Augustinus: *Ut autem videat (oculus) adjuvatur ab ea (luce) neque hoc omnino nisi illa adjuverit,*

POTEST: ita Deus qui lux est hominis interioris adjuvat nostræ mentis obtutum &c. Et alibi: *Sicut oculus corporis etiam plenissimè sanus, nisi candore lucis adjutus non potest cernere; sic homo etiam perfectissimè justificatus, nisi æternâ luce justitiae divinitus adjuvetur, rectè NON POTEST vivere.* Et rursum: *Sicut sanos oculos firmos dicimus ad videntem,*

dum, quod tamen nullo modo facere POSSUNT, si Epist. 106.
defit lucis auxilium. Et lib. de Gestis Pelagii : L.de gestis
sufficit sibi oculus ad NON VIDENDUM, hoc est, ad Pelag. c 3.
tenebras; ad videndum verò lumine suo non sibi
sufficit, nisi illi extrinsecus adjutorium clari lumi-
nis præbeatur.

S. Augustinum imitatur Synodus Sardiniensis
ita differens: *Sicut corporis oculus semper indigeret
lumen accipere, ut ipsum possit aspicere, sic li-
bero arbitrio hominis nulla potest gratiae suffragari
cognitio, nisi detur gratiae spiritualis infusa.*

Pariter S. Anselmus: habet potestatem & in-
strumentum videndi montem qui visum habet, S. Anselmus
& tamen si mons abest, & dicis ei; *Vide Montem,* Dialogorum
respondet tibi; Non possum, quia abest; si ades-
sem, possem videre. Item si mons adesset, et lux de lib. arbit.
abesset; Responderet se montem NON POSSEB
videre, quia non posset absque luce; Sed si lux
adesset, tunc posset. Rursum si visum habenti lux
& mons praesens est, & aliquid visui obstat, velut
si aliquis illi oculos claudat, dicet se non POSS
videre montem, sed si nihil visui ejus obsteret,
tunc sine dubio montem videndi POTESTATEM ha-
beret.

Quæ si locum habeant in sententia Thomisti-
ca, multa magis in Augustiniana, cum gratia illa
effectum inferens sive efficax non modo ut con-
ditio sit necessaria, sed ut causa, quia facit vo-
luntatem ex infirma validam, facitque tantum
velle, ut plenè possit, sicque possit ut effectu suo
numquam destituatur, atque in hoc à sufficien-
ti discernitur.

